

PRÒLEG

Sobre els homes

Fa deu anys, quan es va publicar el llibre *About Men* [*Sobre els homes*] de Phyllis Chesler, em vaig entusiasmar. Per fi, vaig pensar, una pensadora feminista explicarà aquest misteri: els homes. Fins llavors jo no havia compartit mai amb ningú els meus sentiments pel que feia als homes. No m'havia atrevit a confessar que no només no entenia els homes, sinó que em feien por. Chesler, amb la seva audàcia implacable habitual, n'estava segura, no només posaria nom a aquesta por, i l'explicaria, sinó que faria molt més: faria que els homes fossin reals per a mi. Els homes es convertirien en persones amb qui podia parlar, treballar, i a qui podria estimar. El llibre em va decebre. Era ple de citacions de nombroses fonts, de retalls de diaris sobre violència masclista, i oferia tota mena d'informació; però hi havia poca, o cap, explicació ni interpretació. A partir de llavors vaig començar a pensar que les dones teníem por de parlar obertament sobre els homes, por d'explorar amb profunditat els nostres vincles amb ells –tot el que hem viscut com a filles, germanes, àvies, mares, ties, amants, objectes sexuals ocasionals– i que fins i tot teníem por de reconèixer la nostra ignorància, reconèixer fins a quin punt no sabem res dels homes. Tot el que no sabem intensifica la nostra sensació de por i d'amenaça. I, certament, conèixer els homes només amb relació a la violència masclista, a la violència que infligeixen sobre les dones i les criatures, és un coneixement parcial i inadequat.

Em sorprèn que, actualment, les dones partidàries de les polítiques feministes hagin tingut tan poc a dir sobre els homes i la masculinitat. En els primers escrits del feminisme radical s'hi expressava la ira, la ràbia i fins i tot l'odi cap als homes, però no hi va haver cap intent significatiu d'oferir maneres de resoldre aquests sentiments, d'imaginar una cultura de la reconciliació en què les dones i els homes es poguessin trobar per buscar interessos en comú. El feminisme militant donava permís a les dones per desfermar la ràbia i l'odi cap als homes, però no ens permetia parlar de què significava estimar els homes en una cultura patriarcal, saber com podíem expressar aquest amor sense por de l'explotació i de l'opressió.

Abans de morir, Barbara Deming era una de les rares pensadores feministes que no tenien pèls a la llengua i que volien crear un espai perquè les dones poguéssim parlar obertament dels nostres sentiments amb relació als homes. Exposant la seva preocupació que l'origen de la fúria femenina cap als homes fes impossible que les dones expressessin cap altre sentiment que la sensació que «els homes no tenen remei», va afirmar: «M'espanta que cada vegada més dones tinguin aquest sentiment, que sentin que els homes, com a gènere, no tenen remei». Deming no pensava que els homes fossin incapaços de canviar, d'allunyar-se del domini masculí, però sí que pensava que era necessari que les dones diguéssim la veritat sobre com pensem dels homes:

Crec que l'única manera de poder arribar on volem anar és no negar-nos mai a afrontar la veritat dels nostres sentiments quan sorgeixen dintre nostre, fins i tot quan voldríem que allò no fos la veritat. De manera que hem d'admetre la veritat: que de vegades voldríem que els nostres pares, fills, germans, amants, no existissin. Però aquesta veritat és certa al costat d'una altra veritat: la veritat que aquest desig ens causa angoixa.

Mentre algunes dones actives en el moviment feminista se sentien angoixades per la nostra incapacitat col·lectiva de convertir masses d'homes al pensament feminista, moltes dones simplement sentien que el feminisme els donava permís perquè els homes els fossin indiferents, per allunyar-se de les necessitats dels homes.

Quan el feminisme contemporani es trobava en el seu moment més intens, moltes dones insistien en el fet que estaven cansades de donar energia als homes, i que volien posar la dona en el centre de totes les discussions feministes. A les pensadores feministes, com jo mateixa, que volíem incloure els homes en els debats, sovint ens etiquetaven com a identificades amb els homes i ens despatxaven. «Dormíem amb l'enemic.» Érem feministes en qui no es podia confiar perquè ens preocupàvem pel destí dels homes. Érem les feministes que no creïem en la superioritat de la dona, com tampoc no creïem en la superioritat de l'home. A mesura que el moviment feminista progressava, es feia cada vegada més evident que el sexisme i l'explotació sexista no canviarien si els homes no s'implicaven, també, en la resistència feminista, però la majoria de dones continuaven sense expressar un interès genuí a donar importància a les discussions sobre la masculinitat.

El fet de reconèixer que l'enfocament feminista s'havia de centrar més en els homes no va servir perquè proliferessin els escrits de dones sobre els homes. La falta de llibres sobre aquest tema intensifica la meva sensació que les dones no podem parlar exhaustivament sobre els homes perquè ens han socialitzat en una cultura patriarcal que ens ha ensenyat a estar callades pel que fa al tema dels homes. Però encara més que perquè estiguem callades, ens han socialitzat perquè siguem les guardianes de secrets greus i importants —especialment els que podrien revelar les estratègies diàries de domini dels homes i com el poder masculí s'exerceix i es manté en la nostra vida privada. De fet, fins i tot l'etiqueta del feminisme radical de tots els homes com a opressors i totes les dones com a víctimes era una manera de desviar l'atenció de la realitat dels homes i de la nostra ignorància amb relació a ells. Etiquetar-los simplement com a opressors i despatxar-los significava que no hauríem de donar mai veu a les llacunes de la nostra comprensió dels homes ni parlar sobre la masculinitat de maneres complexes. No calia que parléssim de les maneres com la nostra por dels homes distorsionava les nostres perspectives i ens bloquejava la comprensió. Odiar els homes només era una altra manera de no prendre'ns seriosament ni els homes ni la masculinitat. Simplement era més fàcil, per a les dones feministes, parlar de desafiar i canviar el patriarcat que no pas parlar sobre els homes —del que

sabiem i del que no sabíem, de les maneres en què volíem que els homes canviessin. Valia més que ens limitéssim a expressar el desig que els homes desapareguessin, el desig de veure'ls morts i enterrats.

Barbara Deming expressa aquest anhel de manera ben eloqüent quan escriu sobre la mort del seu pare:

Ja fa anys. Era un cap de setmana al camp, i havia estat treballant a fora, amb un pic i una pala, preparant un terreny per fer-hi un jardí. Va tenir un atac de cor i va caure sobre la terra llaurada. Vam trucar a un equip de rescat i van provar de retornar-li la vida, però no van poder. Jo estava mig ajaguda a terra, al seu costat, envoltant-lo amb els braços. Em vaig adonar que era la primera vegada a la vida que m'havia atrevit a tocar el cos del meu pare. M'hi abraçava fort, amb tot el meu amor... i amb tot el meu dolor. I el meu dolor era, en part, perquè el meu pare, que jo estimava, es moria. Però també era perquè sabia que la seva mort em permetria sentir-me més lliure. Lamentava que hagués de ser així. És una aflicció que em costa d'explicar. Que l'única vegada que em vaig sentir lliure per tocar-lo sense sentir-me amenaçada pel seu poder sobre mi fos quan ja era mort... Això se'm fa insuportable. I crec que hi ha poques dones que no hagin sentit una aflicció comparable. De manera que és una simplificació excessiva dir que de veritat de vegades voldríem veure els homes morts –si no és que també diem que potser encara és més dur plantar cara a una altra veritat (mentre intentem descobrir els nostres poders, ser nosaltres mateixes): la veritat que aquest desig se'ns fa insuportable, ens esquinça per dintre.

Quan era jove, entre vint i trenta anys, i encara no havia descobert els meus poders, sovint desitjava que els homes de la meua vida es morissin. El desig que el meu pare es morís ja havia començat quan era petita. Era la manera que jo tenia de reaccionar a la seva fúria, a la seva violència. Sovint somiava que ell ja no hi era, que era mort i enterrat.

La mort era la sortida de la por evocada per l'advertència: «Ja veuràs quan arribi el pare». L'amenaça de càstig era tan intensa, el seu poder sobre nosaltres tan real... De petita, ajaguda al llit, esperant sentir la ira dura de la seva veu, el so invasiu de les seves

ordres, sovint pensava: «Si ell es morís, nosaltres podríem viure». Més endavant, d'adulta, quan esperava que el meu home tornés a casa, l'home que sovint era un company afectuós però que de vegades irrompia amb rampells violents de ràbia, sovint pensava: «Potser tindrà un accident i es morirà, potser no tornarà a casa i jo seré lliure i podré viure». A tot arreu hi ha dones i criatures que volen que els homes es morin per poder viure elles. Aquesta és la veritat més dolorosa del domini masculí: que els homes exerceixen el poder patriarcal en la vida de cada dia de maneres terriblement amenaçadores per a la vida, i que les dones i les criatures estan encongides de por i per diferents estats d'impotència, i que creuen que l'única sortida al seu sofriment, la seva única esperança, és que l'home mori, que el pare patriarcal no torni a casa. Les dones i les criatures, tant nenes com nens, dominades pels homes, els volen veure morts perquè creuen que els homes no estan disposats a canviar. I creuen que els homes que no són dominants no les protegiran. Creuen que els homes no tenen remei.

Quan vaig marxar de casa per anar a estudiar a la universitat, si trucava a casa i s'hi posava el meu pare, jo penjava de seguida. No tenia res a dir-li. No tenia paraules per comunicar-me amb un pare que no escoltava, que aparentment no s'interessava per res meu, que no deia paraules de tendresa ni d'amor. Jo no tenia cap necessitat d'un pare patriarcal. I el feminisme m'havia ensenyat que me'n podia oblidar, allunyar-me'n. Allunyant-me del meu pare, m'allunyava d'una part de mi mateixa. És una ficció del fals feminisme que les dones puguem trobar el nostre poder en un món sense homes, en un món on neguem els nostres vincles amb els homes. Només afirmem plenament el nostre poder quan podem dir la veritat sobre el fet que necessitem els homes en la nostra vida, que els homes formen part de la nostra vida tant si ho volem com si no, que necessitem els homes per desafiar el patriarcat, que necessitem els homes per canviar.

Mentre que el pensament feminista em va permetre anar més enllà de les fronteres establertes pel patriarcat, va ser precisament la recerca de la integritat, de l'autorecuperació, el que em va fer tornar cap al meu pare. La reconciliació amb el meu pare va començar quan vaig reconèixer que volia i necessitava el seu amor —i que si no podia tenir el seu amor, necessitaria, almenys, curar la

ferida que la seva violència havia fet en el meu cor. Necessitava parlar-hi, dir-li la meua veritat, abraçar-lo i fer-li saber que ell m'importava. Ara, quan truco a casa, m'agrada sentir el so de la veu del meu pare, la seva manera de parlar del sud tan familiar amb les mateixes incorreccions típiques de sempre. Vull sentir la seva veu sempre més. No vull que es mori, aquest pare que puc abraçar, que rep el meu amor i me'l torna. Comprendent-lo, em comprendc més a mi mateixa. Per afirmar el meu poder com a dona, l'haig d'afirmar a ell. Formem part l'un de l'altre.

La voluntat de canviar: Homes, masculinitat i amor va de la nostra necessitat de viure en un món on les dones i els homes formen part els uns dels altres. Tenint en compte les raons per les quals el patriarcat ha mantingut el seu poder sobre els homes i les seves vides, ens insto a reclamar el feminisme per als homes, i a demostrar que el pensament i la pràctica feministes són l'única manera com avui dia podem abordar realment la crisi de la masculinitat. En els capítols següents repeteixo molts punts, de manera que cada capítol per separat transmeti les idees més importants del conjunt. Els homes no poden canviar si no hi ha plans establerts per al canvi. Els homes no poden estimar si no se'ls ensenya l'art d'estimar.

No és veritat que els homes no estiguin disposats a canviar. És veritat que molts homes tenen por de canviar. És veritat que un gran nombre d'homes ni tan sols han començat a veure les maneres com el patriarcat els impedeix coneixe's a ells mateixos, estar en contacte amb els propis sentiments, estimar. Per conèixer l'amor, els homes han de ser capaços de renunciar a la voluntat de dominar. Han de ser capaços d'escollir la vida per sobre de la mort. Han d'estar disposats a canviar.